

GORAN ĆIRIĆ

GRAMATIKA ENGLESKOG JEZIKA

SA VEŽBANJIMA

ČETVRTO DOPUNJENO IZDANJE

школа
плюс

GORAN ĆIRIĆ

GRAMATIKA ENGLESKOG JEZIKA

SA VEŽBANJIMA

Београд · 2018.

Zabranjeno je reprodukovanje, distribucija, objavljivanje, prerada ili druga upotreba ovog autorskog dela ili njegovih delova u bilo kom obimu ili postupku, uključujući fotokopiranje, štampanje ili čuvanje u elektronskom obliku, bez pismene dozvole izdavača. Navedene radnje predstavljaju kršenje autorskih prava.

ISBN !!!-!!!-!!!!!!-!!-!

Predgovor

Gramatika engleskog jezika s vežbanjima namenjena je kako učenicima osnovnih i srednjih škola, tako i svima onima koji bi hteli da obnove ili utvrde svoje znanje. Gramatika je gradirana od lakših vežbanja ka težim, od elementarnog do srednjeg nivoa. Zamišljena je kao udžbenik i kao vežbanka. Na početku svakog poglavlja data su osnovna pravila o gramatičkim strukturama koje je moguće primeniti u velikom broju raznovrsnih vežbi. Knjigu mogu koristiti učenici za individualno učenje, ali i nastavnici na časovima vežbanja, testiranja i utvrđivanja gradiva, kao i na časovima dopunske i dodatne nastave. Ključ s rešenjima omogućava svakom učeniku da i sam proveri koliko je savladao pređeno gradivo. Nastavnici mogu, uz dodatna objašnjenja, prilagoditi vežbanja nivou znanja svojih učenika.

Na kraju knjige data je lista nepravilnih glagola, a u dodacima se nalaze skraćenice i poslovice koje mogu biti interesantne i korisne svakom čitaocu ove knjige.

Autor zahvaljuje svima koji su svojim sugestijama uticali na kvalitet i izgled ove gramatike engleskog jezika.

Autor

Predgovor novom izdanju

U ovom, novom izdanju, pored proširenja, ispravki i novih poglavlja iz drugog izdanja, obrađeni su još i mešoviti kondicional (Mixed Conditionals) i glagoli Raise/Rise; Lie/Lay. Neka poglavlja su znatno proširena, ili u objašnjenjima ili u vežbanjima (pričevi, glagolska imenica i dr.). Prvi put je upotrebljena i grafička oznaka (****) za vežbe koje bolji učenici mogu raditi s nastavnicima na časovima dodatne nastave ili sami ako imaju dovoljno vremena i ambicija.

Cilj nam je bio da udžbenik bude “user friendly”, tj. da učenici i nastavnici lako pronalaze gramatičke celine koje ih zanimaju. Zbog toga su mnoge gramatičke partie razbijene na manje celine. Udžbenik je tako koncipiran po uzoru na najbolje gramatike engleskih autora (Swan, Alexander i dr.).

Autor

SADRŽAJ

OSNOVNI PODACI O ENGLESKOM JEZIKU	7
GENEALOGIJA ENGLESKIH MONARHA OD 1066.	10
STRANE REČI U ENGLESKOM JEZIKU	12
ČLANOVI – ARTICLES	14
IMENICE – NOUNS	24
Prisvojni oblik – Possessives	32
Složene imenice	34
ZAMENICE – PRONOUNS.	36
Pokazne zamenice – Demonstrative Pronouns.	40
Neodređene zamenice – Indefinite Pronouns	43
Upitne zamenice – Interrogative Pronouns.	44
Relativne zamenice – Relative Pronouns	46
EITHER ... OR, BOTH ... AND, NEITHER ... NOR.	50
PRIDEVI – ADJECTIVES.	51
Poređenje prideva	53
DETERMINATORI – DETERMINERS	61
IMA, POSTOJI – THERE IS / THERE ARE	66
PRILOZI – ADVERBS	70
PREDLOZI – PREPOSITIONS	76
NEUPRAVNI GOVOR – REPORTED SPEECH	82
SLAGANJE VREMENA – THE SEQUENCE OF TENSES	89
MODALNI GLAGOLI – MODAL VERBS	94
Modali sa Perfect Infinitive.	101
PARTICIPI – PARTICIPLES.	103
GLAGOLSKA IMENICA I INFINITIV – THE GERUND AND INFINITIVES.	109
Glagolska imenica – The Gerund.	109
Infinitiv – The Infinitive	112
GLAGOLSKA VREMENA – TENSES	118
Sadašnje prosto vreme – The Simple Present Tense	118
Sadašnje trajno vreme – The Present Continuous Tense	125
Iskazivanje budućnosti pomoću Present Continuous Tense.	126

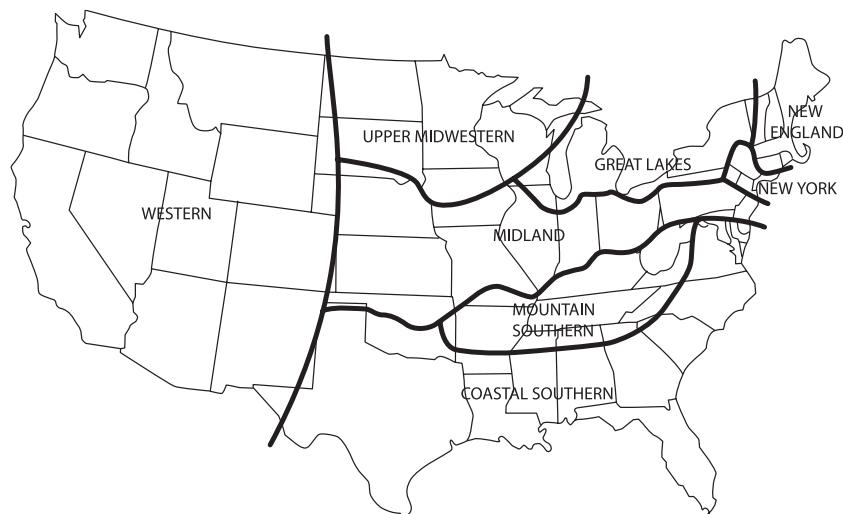
Prošlo prošlo vreme – The Simple Past Tense	133
Prošlo trajno vreme – The Past Continuous Tense	143
Prošli perfekat – The Past Perfect Tense	147
Prošli trajni perfekat – The Past Perfect Continuous Tense . .	153
Sadašnji perfekat – The Present Perfect Tense.	156
Sadašnji trajni perfekat – The Present Perfect Continuous Tense	165
Buduće vreme – The Simple Future Tense / Going to	168
Buduće trajno vreme – The Future Continuous Tense	176
Budući perfekat – The Future Perfect Tense	178
RAISE OR RISE? LIE/LAY?	180
SUGGEST, ORDER; IT IS IMPORTANT	181
WISH, IF ONLY, IT'S (HIGH) TIME, AS IF, YOU'D RATHER	183
FRAZALNI GLAGOLI – PHRASAL VERBS	186
UZROČNI GLAGOLI – CAUSATIVE VERBS	192
TRPNO STANJE – THE PASSIVE VOICE	194
It is said.../He is said.	200
USLOVNE REČENICE – CONDITIONAL SENTENCES	
(I, II i III tip).	202
Mešoviti kondicional	208
INVERZIJA NAKON NEGATIVNIH REČI	210
BROJEVI I OBLICI – NUMBERS AND SHAPES	211
KLJUČ – KEY TO EXERCISES.	214
DODATAK	250
Dodatak 1 – Appendix 1	
Nepravilni glagoli – Irregular Verbs.	250
Dodatak 2 – Appendix 2	
Negativni prefiksi s pridevima i glagolima – Negative Prefixes with Adjectives and Verbs	254
Dodatak 3 – Appendix 3	
Skraćenice – Abbreviations.	256
Dodatak 4 – Appendix 4	
Neke poslovice i idiomi – Some Proverbs and Idioms	258
LITERATURA.	261

Osnovni podaci o engleskom jeziku

Engleski jezik pripada zapadnogermanskoj grani velike indoevropske porodice jezika. Veliki uticaj, pogotovo u oblasti leksike i morfološke na engleski jezik imao je francuski jezik, ali i mnogi drugi jezici sa kojima su Englezi tokom vekova i svojih osvajanja dolazili u kontakt (španski, nemački, holandski, hebrejski, indijanski jezici, karipski i dr.). Engleskim jezikom danas govori kao maternjim jezikom oko pola milijarde ljudi, a ogroman je broj i onih kojima je engleski drugi jezik, bilo da su ga naučili u školi ili porodici. O uticaju engleskog na međunarodne komunikacije, internet, film, muziku i dr. ne vredi trošiti reči.

Engleskim, kao maternjim jezikom, govori se u Velikoj Britaniji, SAD, Kanadi Australiji, Novom Zelandu, Južnoafričkoj republici, Irskoj i drugde. Engleski jezik je poznat po velikom broju dijalekata ili akcenata; tako, npr., samo u Ujedinjenom kraljevstvu možemo razlikovati veliki broj prilično udaljenih akcenata, na relativno malom prostoru (Cockney - akcent Londona, Geordie - akcent Njukasla, Scouse - akcent Liverpula, Yorkshire - dijalekt istoimene oblasti, West Country - akcent Kornvola i dr.). Razlike između ovih akcenata su, uglavnom, u izgovoru vokala, dok su strukturalne razlike manje bitne. U SAD se može izdvojiti nekoliko velikih akcentskih i dijalekatskih oblasti, što se može videti na ovoj mapi.

Unutar ovih regija mogu se naći i manje poddjalekatske grupe i akcenti (bruklinški, virdžinijski, bostonški, ozark i dr.).

SOURCES: Kurath 1949, Thomas 1958, Kurath & McDavid 1961, Cassidy 1985, Carver 1987, Labov 1997.

Pored ovih postoje i austalijski akcenat, novozelandski, južnoafrički i mnogi drugi.

Kao što smo na početku već rekli, engleski je germanski jezik koji su na britanska ostrva donela germanska plemena Angli, Sasi i Juti. Taj prvoobitni engleski, koji se naziva staroengleski (Old English), bio je dosta različit od engleskog koji se danas govori. Razlike su bile fonološke (tj. u izgovoru), morfološke (veliki broj deklinacija, konjugacija, slaganja u rodu i broju i dr.) i sintaksičke (struktura rečenice). Ovde ćemo, radi ilustracije, navesti jedan tekst iz speva Beovulf, pisan na staroengleskom:

*Beowulf mathelode, bearn Ecgtheowes: No sorga
 Snotor guma, selre bith aeghwaem thaet he his
 Freond wrece, thonne he fela murne. Ure
 Aeghwylc sceal ende gebidan. Worolde lifes:
 Wyrce se the mote domes aer deathe; thaet
 Bith driht guman unliif gendum aeftir selest.*

Iz tehničkih razloga nismo koristili izvesna runska slova, kao i znak za dužinu iznad nekih samoglasnika.

Prevod na savremeni engleski jezik bio bi sledeći:

*Beowulf, the son of Ecgheow, answered:
 “Do not grieve, wise Hrothgar! Better each
 man should avenge his friend than deeply
 mourn. The days on earth for every one of us are
 numbered; he who may should win renown before
 his death; that is a warrior’s best memorial when he
 has departed from this world.”*

Nakon što su Normani osvojili Englesku 1066. G. francuski jezik izvršio je veliki uticaj na engleski jezik, jer su mnoge reči kao i nastavci za gradjenje reči ušle u jezik porobljenog naroda. Došlo je, vremenom i do gubljenja mnogih nastavaka za gradjenje deklinacija i konjugacija, tako da je engleski od izrazito flektivnog jezika (kao što je danas srpski npr.) stekao neke odlike analitičkih, korenskih jezika.

Tokom 15. veka desila se i jedna značajna glasovna promena, poznata pod nazivom veliko pomeranje vokala (The Great Vowel Shift), što nije bilo praćeno i promenama u pravopisu, tako da je danas engleski pravopis veoma haotičan jer izražava više englesku glasovnu strukturu starog engleskog jezika. Kako je izgledalo to pomeranje vokala? Daćemo sumarni pregled:

/i:/ > /ai/	(ice, hide)
/u:/ > /au/	(mouth, house)
/e:/ > /i/	(see, green)
/o:/ > /u:/	(tooth, soon)
/a:/ > /ou/	(bone, boat)

Pored ove promene, došlo je i do slabljenja, a nakon toga i gubljenja samoglanika u neakcentovanim slogovima, kao i do nekih drugih promena. Od 16. veka, već imamo tzv. rani moderni engleski jezik, koji se već može u velikoj meri razumeti i koji od tada do našeg doba nije pretrpeo značajnije izmene.

Gramatika engleskog jezika s vežbanjima namenjena je učenicima osnovnih i srednjih škola, ali i svima koji žele da obnove ili utvrde svoje znanje. Sadržaj knjige je organizovan od jednostavnih ka složenijim zadacima, od elementarnog do srednjeg nivoa znanja.

Koncipirana je kao udžbenik sa vežbankom. Početak svakog poglavlja sadrži osnovna pravila gramatičkih struktura, čijom se primenom uspešno rešava veliki broj zadatih vežbi.

Knjiga se može koristiti za individualno učenje ali i u nastavi, na časovima utvrđivanja gradiva, vežbi i testiranja, dopunskoj i dodatnoj nastavi i pripremama za takmičenja. Rešenja zadataka, sadržana u knjizi, omogućavaju učeniku da u svakom trenutku ima uvid u nivo pređenog i usvojenog gradiva.

Autor

ISBN 978-86-6271-070-3

9 788662 710703